

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje
osoba odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-02-65/1-S
Datum: 28. oktobar 2003.
Original: ENGLESKI

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija, Patrick Robinson, predsjedavajući
sudija Richard May
sudija O-Gon Kwon

Sekretar: g. Hans Holthuis

Datum: 28. oktobar 2003.

TUŽILAC

protiv

PREDRAGA BANOVIĆA

PRESUDA O KAZNI

Tužilaštvo:

gđa. Joanna Korner
gđa. Sureta Chana

Obrana:

g. Jovan Babić

SADRŽAJ

I. UVOD	2
A. HISTORIJAT POSTUPKA	2
B. SPORAZUM O IZJAŠNJAVANJU O KRIVICI	4
II. ČINJENIČNA OSNOVA	9
III. MJERODAVNO PRAVO.....	13
A. STATUT I PRAVILNIK	13
B. OPŠTA PITANJA	14
IV. FAKTORI U ODMJERAVANJU KAZNE.....	16
A. TEŽINA KRIVIČNOG DJELA.....	16
B. OTEŽAVAJUĆE OKOLNOSTI.....	20
C. OLAKŠAVAJUĆE OKOLNOSTI	21
1. Potvrдно izjašnjavanje o krivici.....	24
2. Kajanje	25
3. Lične prilike optuženog	26
D. PRAKSA IZRICANJA KAZNI NA SUDOVIMA U BIVŠOJ JUGOSLAVIJI	30
V. ODMJERAVANJE KAZNE	32
VI. DISPOZITIV.....	34
IZDVOJENO MIŠLJENJE SUDIJE PATRICKA ROBINSONA.....	35

I. UVOD

A. Historijat postupka

1. Predrag Banović rođen je 28. oktobra 1969. u opštini Prijedor, smještenoj u sjeverozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine. Prije sukoba je radio kao konobar.
2. Sudija Lal Chand Vohrah potvrdio je 21. jula 1995. prvobitnu optužnicu (dalje u tekstu: Prvobitna optužnica) protiv Predraga Banovića (dalje u tekstu: optuženi). Predrag Banović je po 25 tačaka optužen za zločine protiv čovječnosti i kršenja zakona i običaja ratovanja, sve u vezi s događajima koji su se tokom ljeta 1992. odigrali u opštini Prijedor. Prvobitna optužnica protiv Predraga Banovića i drugih odmah je objavljena i istog dana izdani su nalozi za hapšenje.
3. Nakon što je 8. novembra 2001. uhapšen u Srbiji (tadašnjoj Saveznoj Republici Jugoslaviji), optuženi je 9. novembra 2001. prebačen u pritvor Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. (dalje u tekstu: Međunarodni sud ili Sud). Prilikom svog prvog stupanja pred Sud 16. novembra 2001. optuženi se po svim protiv njega iznesenim optužbama izjasnio da nije kriv.
4. Prvobitna optužnica protiv Predraga Banovića mijenjana je nekoliko puta, a njena posljednja verzija (dalje u tekstu: Konsolidovana optužnica) dostavljena je 5. jula 2002.¹

¹ Dana 21. jula 1995. sudija Vohrah potvrdio je Prvobitnu optužnicu i izdao naloge za hapšenje optuženih, uključujući Dušana Fuštara, Predraga Banovića i Duška Kneževića. Dana 5. maja 1998. sudija Vohrah je odobrio povlačenje optužbi protiv petorice saoptuženih, a u novembru 1998. sudija Vohrah je odobrio da se optužbe protiv jednog drugog saoptuženog, odnosno Zorana Žigića, spoje zajedno s drugima u izmijenjenu optužnicu u jednom drugom predmetu (br. IT-98-30). Tokom perioda od juna 1999. do juna 2000. trojica optuženih su uhapšeni i osuđeni u septembru 2001. nakon što se svaki od optuženih potvrdno izjasnio o svojoj krivici. Optuženi Predrag Banović uhapšen je i prebačen u Den Haag 9. novembra 2001. U razdoblju od januara 2001. do maja 2002. optužba je u nekoliko navrata zatražila dopuštenje za izmjenu optužnice u predmetu *Keraterm*. Dana 17. septembra 2002. Pretresno vijeće je udovoljilo "Zahtjevu optužbe za spajanje postupaka" i naložilo da se optužnica protiv Željka Meakića, Momčila Grubana i Duška Kneževića (br. IT-95-4, dalje u tekstu: optužnica u predmetu *Omarska*) i optužnica protiv Dušana Fuštara, Predraga Banovića i Duška Kneževića (br. IT-95-8/1, dalje u tekstu: optužnica u predmetu *Keraterm*) spoje i da im se dodijeli zajednički broj predmeta. *Tužilac protiv Meakića i drugih, Tužilac protiv Fuštara i drugih*, "Odluka po zahtjevu optužbe za spajanje postupaka", predmet br. IT-95-4-PT, IT-95-8/1-PT, 17. septembar 2002. Dana 21. novembra 2002. Pretresno vijeće je naložilo da Konsolidovana optužnica, priložena "Zahtjevu optužbe za

5. U Konsolidovanoj optužnici (dalje u tekstu: Optužnica) tvrdi se da su u ranim jutarnjim satima 30. aprila 1992. godine snage policije i vojske bosanskih Srba fizički preuzele kontrolu nad gradom Prijedorom.² Nakon nasilnog preuzimanja vlasti u Prijedoru prijedorski Krizni štab bosanskih Srba je za nesrbe, uglavnom bosanske Muslimane i bosanske Hrvate, uveo stroga ograničenja u svim aspektima života, uključujući slobodu kretanja i zaposlenja.³ Prema Optužnici, od maja do augusta 1992. vlasti bosanskih Srba u opštini Prijedor protivpravno su odvojile, lišile slobode i zatočile u logore Keraterm, Omarska i Trnopolje više od 7.000 bosanskih Muslimana, bosanskih Hrvata i drugih nesrba iz prijedorskog kraja.⁴ Tvrdi se da su te događaje organizirale i njima upravljale vlasti bosanskih Srba kako bi se sproveo dio ukupnog cilja udruženog zločinačkog poduhvata rukovodstva bosanskih Srba, odnosno trajno prisilno uklanjanje bosanskih Muslimana, bosanskih Hrvata i drugih nesrpskih stanovnika iz opštine Prijedor i to sa ciljem stvaranja zasebne srpske teritorije u Bosni i Hercegovini i osiguranja kontrole nad tom teritorijom.⁵

6. Teza tužioca protiv Predraga Banovića je ta da je on, u svojstvu stražara u logoru Keraterm, zajedno s drugima učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu koji se u logoru Keraterm sprovodio. U Optužnici se tvrdi da je u periodu od 24. maja 1992. do 30. augusta 1992. logor Keraterm, između ostalih, vođen na način zamišljen tako da se nesrbi iz Prijedora i drugih područja zlostavljaju i proganjaju kako bi se nesrbi s ovog područja uklonili ili podjarmili.⁶ Tvrdi se, nadalje, da je do isljeđivanja, surovih batinanja, seksualnih zlostavljanja i lišavanja života u logoru Keraterm dolazilo svakodnevno.⁷ Uslovi života bili su surovi i nehumani.⁸ Učestvovanje Predraga Banovića u udruženom zločinačkom poduhvatu bilo je ograničeno na njegove aktivnosti u logoru Keraterm, što je uključivalo učestvovanje u batinanjima, zlostavljanju i ubijanju zatočenika.

spajanje postupaka" od 5. jula 2002., bude važeća optužnica u ovom predmetu. *Tužilac protiv Meakića i drugih*, "Odluka o konsolidovanoj optužnici", 21. novembar 2002.

² *Tužilac protiv Željka Meakića, Momčila Grubana, Dušana Fuštara, Predraga Banovića, Duška Kneževića*, Konsolidovana optužnica (logori Omarska i Keraterm), predmet br. IT-02-65, 5. juli 2002. (dalje u tekstu: Optužnica), par. 10.

³ *Ibid.*, par. 11.

⁴ *Ibid.*

⁵ *Ibid.*, par. 19.

⁶ *Ibid.*

⁷ *Ibid.*, par. 15.

⁸ *Ibid.*, par. 16.

7. U Optužnici se u vezi s tačkom 1 (progoni na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi, zločin protiv čovječnosti, kažnjiv po članu 5(h) Statuta Međunarodnog suda) navodi da je u razdoblju od 24. maja 1992. do 30. augusta 1992. Predrag Banović, zajedno s drugima, učestvovao u progonu bosanskih Muslimana, bosanskih Hrvata i drugih nesrba u logoru Keraterm na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi. Što se tiče optuženog Banovića, krivična djela u osnovi progona, za koja se tereti u Konsolidovanoj optužnici, obuhvataju: (a) ubistvo sedam zatvorenika; (b) batiranje brojnih zatočenika nesrba u logoru Keraterm, kao što se navodi u paragrafima 15 i 16 Optužnice, te u Prilogu D Optužnice;⁹ i (c) zatočenje u nehumanim uslovima, zlostavljanje, ponižavanje i psihičko zlostavljanje bosanskih Muslimana, bosanskih Hrvata i drugih nesrba zatočenih u logoru Keraterm, kao što se navodi u paragrafima 15 i 16 Optužnice.¹⁰ Predrag Banović se tereti i za krivičnu odgovornost za djela i/ili propuste drugih učesnika u udruženom zločinačkom poduhvatu.¹¹

8. Za sudjelovanje u tim djelima koje mu se stavlja na teret, kao i na osnovu njegove individualne krivične odgovornosti prema članu 7, paragraf 1, Statuta Međunarodnog suda, Predrag Banović se Optužnicom tereti za individualnu krivičnu odgovornost u četiri dodatne tačke: ubistvo, zločin protiv čovječnosti, kažnjiv po članu 5(a) Statuta, i kršenje zakona i običaja ratovanja, kažnjivo prema članu 3 Statuta (tačke 2 i 3); nehumana djela, zločin protiv čovječnosti, kažnjiv prema članu 5(i) Statuta (tačka 4); i okrutno postupanje, kršenje zakona i običaja ratovanja, kažnjivo po članu 3 Statuta (tačka 5).¹²

B. Sporazum o izjašnjavanju o krivici

9. Tužilaštvo (dalje u tekstu: optužba) i optuženi Predrag Banović, kojeg je zastupao njegov branilac, 18. juna 2003. dostavili su povjerljivi "Zajednički zahtjev za razmatranje sporazuma o izjašnjavanju o krivici između Predraga Banovića i Tužilaštva" (dalje u tekstu: Zajednički zahtjev) na osnovu pravila 62 *ter* Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik). Zajedničkim zahtjevom predložen je "Sporazum o izjašnjavanju o krivici" između strana u postupku od 5. juna 2003., kojim se optuženi potvrdno izjašnjava o krivici po tački 1 Konsolidovane optužnice, progoni na političkoj, rasnoj ili

⁹ *Ibid.*, par. 29.

¹⁰ *Ibid.*

¹¹ *Ibid.*, par. 21(b).

¹² *Ibid.*, tačke od 2 do 5.

vjerskoj osnovi, zločin protiv čovječnosti, kažnjiv po članovima 5(h) i 7(1) Statuta Međunarodnog suda.¹³

10. Sporazum o izjašnjavanju o krivici sadrži odredbe iz kojih je vidljivo da Predrag Banović razumije pravnu prirodu optužbe za progon kao zločin protiv čovječnosti. Navodi se da je on svjestan toga da bi optužba, kako bi mogla da se utvrdi njegova krivica po tački 1 Konsolidovane optužnice, morala van razumne sumnje dokazati sljedeće: (1) da je u relevantnom vremenu i na relevantnim mjestima postojao oružani sukob; (2) da je u relevantnom vremenu i na relevantnim mjestima postojao rasprostranjeni ili sistematski napad usmjeren protiv civilnog stanovništva; (3) da su postupci optuženog bili u vezi s rasprostranjenim ili sistematskim napadom usmjerenim protiv civilnog stanovništva; (4) da je optuženi bio svjestan šireg konteksta svojih postupaka; (5) da je optuženi protiv žrtve ili populacije-žrtve počinio djela ili propuste kojima je prekršeno neko osnovno ili temeljno pravo; (6) da je optuženi imao namjeru da poćini dotično kršenje; (7) da je optuženi postupao na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi; i (8) da je optuženi postupao s namjerom sprovođenja diskriminacije ili progona.¹⁴

11. Optužba i odbrana sporazumjele su se da optužba Pretresnom vijeću preporući da se izrekne kazna od ukupno osam godina.¹⁵ Obje strane su se složile da je Predrag Banović svjestan toga da prema pravilu 101 Pravilnika može biti osuđen na kaznu zatvora, uključujući i doživotnu zatvorsku kaznu; da Pretresno vijeće nije obavezno slijediti preporuku optužbe nego zapravo ima slobodne ruke prilikom odmjeravanja odgovarajuće kazne; da prilikom odmjeravanja odgovarajuće kazne Pretresno vijeće u obzir uzima faktore poput težine krivičnih djela, individualne prilike osuđenika, sve otežavajuće i olakšavajuće okolnosti, kao i opštu praksu izricanja zatvorskih kazni na sudovima bivše Jugoslavije.¹⁶ Predrag Banović takođe shvaća da se svojim potvrdnim izjašnjavanjem o krivici dobrovoljno odriče određenih proceduralnih prava zajamčenih Statutom.¹⁷

¹³ "Sporazum o izjašnjavanju o krivici", predmet br. IT-02-65-PT, od 2. juna 2003., zaveden 18. juna 2003. (dalje u tekstu: Sporazum o izjašnjavanju o krivici), par. 3.

¹⁴ *Ibid.*, par. 7.

¹⁵ *Ibid.*, par. 9.

¹⁶ *Ibid.*, par. 10.

¹⁷ Navedena prava obuhvataju pravo da se izjasni da nije kriv i da od optužbe traži da navode iz Konsolidovane optužnice dokaže van razumne sumnje na pravičnom i nepristrasnom javnom suđenju; pravo da pripremi i na tom javnom suđenju iznese svoju odbranu kao odgovor na optužbe; pravo da mu se sudi bez

12. U Sporazumu o izjašnjavanju o krivici optužba se složila s tim da nakon potvrdnog izjašnjavanja o krivici i izricanja osuđujuće presude podnese prijedlog da se neopozivo povuku sve preostale tačke Optužnice protiv optuženog, preostali incidenti iz Priloga D koji nisu navedeni u Sporazumu o izjašnjavanju o krivici, kao i krivična odgovornost za djela drugih u logoru Keraterm za koju se on tereti u prilogima C i F.¹⁸

13. Na pretresu, koji je po Zajedničkom zahtjevu održan 26. juna 2003., optuženi se izjasnio krivim po tački 1 Konsolidovane optužnice. Nakon što je pregledalo Sporazum o izjašnjavanju o krivici, Pretresno vijeće je konstatovalo da se uvjerilo da su ispunjeni svi uslovi pravila 62 *bis* Pravilnika. Pretresno vijeće je, s tim u skladu, optuženog proglasilo krivim.¹⁹

14. Na istom pretresu optužba je potvrdila svoju namjeru da povuče preostale tačke Optužnice protiv optuženog.²⁰ Na osnovu toga Pretresno vijeće u odnosu na Predraga Banovića odbacuje sve ostale tačke protiv optuženog, preostale incidente iz Priloga D koji nisu navedeni u Sporazumu o izjašnjavanju o krivici, kao i krivičnu odgovornost za djela drugih za koju se on tereti u prilogima C i F Optužnice.

15. Istog dana je usmenim nalogom postupak protiv Predraga Banovića formalno razdvojen od postupka protiv drugih optuženih navedenih u Konsolidovanoj optužnici.²¹ Slijedom toga je predmet protiv Predraga Banovića razdvojen od predmeta *Tužilac protiv Meakića i drugih* i dodijeljen mu je novi broj IT-02-65/1-S.²² Nalogom od 27. juna 2003. Sporazum o izjašnjavanju o krivici objavljen je 4. jula 2003. kao javni dokument.²³

16. Pretresno vijeće je 17. jula 2003. primilo "Podnesak optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne Predragu Banoviću" (dalje u tekstu: Podnesak optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne). Odbrana je 27. augusta 2003. na zahtjev Pretresnog vijeća dostavila djelomično povjerljiv

nepotrebnog odlaganja; pravo da mu se sudi u njegovom prisustvu i da se na suđenju brani sam ili putem pravnog zastupnika po sopstvenom izboru; pravo da na svom suđenju ispita ili da se u njegovo ime ispituju svjedoci koji ga terete, kao i da se dovedu svjedoci odbrane i na suđenju ispituju u istim uslovima kao i svjedoci koji ga terete; prava da se on ne prisiljava da svjedoči protiv sebe ili da prizna krivicu. Vidi Sporazum o izjašnjavanju o krivici, par. 15.

¹⁸ *Ibid.*, par. 13.

¹⁹ Pretres o odmjeravanju kazne, transkript (dalje u tekstu: T) 73.

²⁰ *Ibid.*

²¹ *Ibid.*

²² "Potvrda Sekretarijata u vezi s dodjelom novog broja predmeta", predmet broj IT-02-65/1-S, 30. juni 2003.

²³ *Tužilac protiv Banovića*, "Nalog o objavljivanju povjerljivog sporazuma o potvrdnom izjašnjavanju o krivici", predmet br. IT-02-65/1-S, 30. juni 2003.

"Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne Predragu Banoviću" (dalje u tekstu: Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne).²⁴

17. Pretres o odmjeravanju kazne u ovom predmetu održan je 3. septembra 2003. Kao preliminarnu napomenu optužba je iznijela konstataciju da se za neke od tvrdnji u Podnesku odbrane u vezi s kaznom može reći da nisu u skladu s potvrdnim izjašnjavanjem o krivici, odnosno da se njima sugerije da to izjašnjavanje o krivici nije obavljeno uz dovoljnu obaviještenost optuženog ili pak da nije bilo nedvosmisleno u vrijeme sklapanja sporazuma.²⁵ Konkretno, optužba je navela da odbrana, između ostalog, tvrdi da se optuženi Predrag Banović - zbog svog niskog ranga i podređenog položaja - nije mogao "oduprijeti vlasti svojih nadređenih i drugih koji su počinili krivična djela, a njega i druge prisiljavali da takođe čine krivična djela".²⁶ Optužba je primijetila da, iako prinuda ne predstavlja odbranu za hotimično oduzimanje života,²⁷ još uvijek nije utvrđeno može li predstavljati odbranu u odnosu na optužbe za premlaćivanje.²⁸ Odbrana je objasnila da ni u jednom trenutku nije imala namjeru da se ta tvrdnja tumači "bilo kao djelimična, bilo kao cjelovita odbrana, nego je njome jednostavno željela iznijeti olakšavajuću okolnost" kako bi je Pretresno vijeće uzelo u obzir.²⁹ Nakon što je saslušalo strane u postupku, Pretresno vijeće je zaključilo da se optuženi izjasnio o krivici na osnovu dovoljne obaviještenosti i nedvosmisleno.³⁰

18. Od Pretresnog vijeća je, osim toga, zatraženo da odluči hoće li u spis uvrstiti određeni broj dokaznih predmeta i izjava priloženih Podnesku odbrane u vezi s kaznom.³¹ Na pretresu u vezi s odmjeravanjem kazne odbrana je predočila još jedan dokument (ponuda za zaposlenje optuženog) i zatražila njegovo usvajanje pod istim uslovima. Pretresno vijeće je 5. septembra 2003. udovoljilo zahtjevu odbrane i u spis uvrstilo sve izjave i dokazne predmete priložene Podnesku odbrane u vezi s kaznom, uključujući i ponudu za posao. Pretresno vijeće

²⁴ Pretres o odmjeravanju kazne, T. 74.

²⁵ *Ibid.*, T. 97.

²⁶ Podnesak odbrane u vezi s kaznom, par. 46.

²⁷ *Tužilac protiv Erdemovića*, Drugostepena presuda, predmet br. IT-96-22-A, 7. oktobar 1997.

²⁸ Pretres o odmjeravanju kazne, T. 98.

²⁹ *Ibid.*, str. 102.

³⁰ *Ibid.*

³¹ Vidi Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 60-61, te anekse A i B.

je procijenilo da dokazni predmeti i izjave "predstavljaju informacije koje će Pretresnom vijeću pomoći da odredi odgovarajuću kaznu".³²

19. Tokom pretresa u vezi s odmjeravanjem kazne strane u postupku su detaljnije obrazložile argumentaciju iz svojih podnesaka u odnosu na faktore koje valja imati na umu prilikom određivanja kazne. I optužba i odbrana od Pretresnog vijeća su zatražile da izrekne kaznu u trajanju od osam godina. Pretresno vijeće je zadržalo pravo da presudu izrekne kasnije.

³² *Tužilac protiv Banovića*, "Nalog kojim se odobrava zahtjev odbrane da se pri odmjeravanju kazne prihvati materijal u vidu dokumenata", predmet br. IT-02-65/1-S, 5. septembar 2003.

II. ČINJENIČNA OSNOVA

20. "Činjenična osnova sporazuma o izjašnjavanju o krivici" u pismenom obliku (dalje u tekstu: Činjenična osnova) za krivično djelo opisano u Optužnici i za učestvovanje optuženog dostavljena je zajedno sa Sporazumom o izjašnjavanju o krivici.³³ Optuženi se sa svojim braniocem dogovorio o Činjeničnoj osnovi i ona predstavlja temelj na kojem Pretresno vijeće zasniva kaznu koju će izreći. Dalje u tekstu navodi se sažetak dogovorenih činjenica koje se u Činjeničnoj osnovi iznose u pojedinostima.

21. Nakon što su 30. aprila 1992. zbacile organe vlasti u opštini Prijedor, snage bosanskih Srba izvršile su niz napada na sela i područja nastanjena nesrbima, što je za posljedicu imalo raseljavanje i zarobljavanje velikog broja muškaraca, žena i djece.³⁴ Krizni štab bosanskih Srba u Prijedoru otvorio je tri velika logora za te ljude, od kojih je jedan bio logor Keraterm, smješten u fabrici keramičkih proizvoda na istočnoj periferiji grada Prijedora, u Čirkin Polju.³⁵

22. Otvaranje, između ostalih, logora Keraterm i Omarska predstavljalo je jednu od ključnih karakteristika udruženog zločinačkog poduhvata, čiji je cilj bilo trajno uklanjanje nesrpskog stanovništva s teritorije planirane srpske države unutar Bosne i Hercegovine.³⁶ Logori Keraterm i Omarska bili su vođeni na način sračunat na zlostavljanje i progon nesrba iz Prijedora i s drugih područja, sa ciljem da se nesrbi uklone sa te teritorije ili da se podjarne oni koji ostanu.³⁷ Zatočavanje nesrba u logore bilo je uvertira u njihovo ubijanje ili premještanje na nesrpska područja.

23. Logor Keraterm počeo je da funkcioniše 23. maja 1992., a u njemu se nalazilo i do 1.500 zatočenika.³⁸ Od 20. juna do 6. augusta 1992. Predrag Banović je redovno vršio dužnosti stražara u logoru Keraterm. Duško Sikirica je bio komandant logora. Stražarsko osoblje u logoru Keraterm uključivalo je rezerviste policije, a bilo je organizovano u smjene od 10 do 15

³³ "Činjenična osnova sporazuma o izjašnjavanju o krivici", Aneks 1 Sporazuma o izjašnjavanju o krivici (dalje u tekstu: Činjenična osnova).

³⁴ *Ibid.*, par. 2.

³⁵ *Ibid.*

³⁶ *Ibid.*, par. 3.

³⁷ *Ibid.*, par. 4.

³⁸ *Ibid.*, par. 7.

stražara, koje su nadgledali Dragan Kolundžija, Damir Došen i Dušan Fuštar, svi komandiri smjena stražara. Predrag Banović je bio stražar u smjeni pod komandom Damira Došena.³⁹

24. Zatočenici su trpjeli surove, nehumane i ponižavajuće uslove tokom svog zatočeništva, a uz to su bili izrgavani i ponižavanju, šikaniranju, te fizičkom i psihičkom zlostavljanju.⁴⁰ Logor je bio vođen na način koji je rezultirao narušavanjem fizičkog zdravlja ili smrću zatočenih nesrba.⁴¹ Zatočenike bi po njihovom dolasku u logor pretresli i oduzeli im svu vrijednu ličnu imovinu. Mnoge od njih su tukli prije no što bi ih odveli u jedan od četiri skladišna prostora, iza metalnih vrata gdje su boravili tokom vrućih ljetnih mjeseci 1992.⁴²

25. U Činjeničnoj osnovi opisuju se užasni uslovi života koji su vladali u logoru. Ti su uslovi bili bijedni. Prostorije su bile pretrpane, tako da zatočenici često nisu mogli ni leći niti se kretati. Zatočenici nisu imali odjeće za presvlačenje ni posteljine, a ljekarska pomoć je bila ograničena.⁴³ Zatočenici su dobivali više nego nedovoljna sljedovanja hrane, a pristup vodi im je bio ograničen.⁴⁴ Toaleti i sanitarne instalacije bili su neadekvatni, tako da su higijenski uslovi bili izrazito loši. Zatočenicima nisu bile omogućene fizičke aktivnosti i nije im se dozvoljavalo da redovno izlaze na svjež vazduh.⁴⁵

26. Tokom svog zatočeništva većina zatočenika u logoru Keraterm bila bi pozvana na ispitivanje koje su obično obavljali "inspektori" iz Banje Luke i Prijedora. Na odlasku i povratku s ispitivanja zatočenici su redovno dobivali batine. Na taj način su zatočenici bili kategorizovani ili za prebacivanje u obližnji logor Omarska ili za smještanje u odgovarajuću prostoriju u Keratermu.⁴⁶

27. Nadležni organi u logoru, kao i "posjetioci", zatočenike su redovno podvrgavali teškim premlaćivanjima, te okrutnim i ponižavajućim postupcima, a mnogi su zatočenici ubijeni. Za premlaćivanja su korištene sve vrste oružja i oruđa, uključujući policijske palice i palice za bejzbol.⁴⁷ Premlaćivanja su se često odvijala pred očima drugih zatočenika, a pratili su ih

³⁹ *Ibid.*, par. 8.

⁴⁰ *Ibid.*, par. 9.

⁴¹ *Ibid.*

⁴² *Ibid.*, par. 10.

⁴³ *Ibid.*, par. 10-11.

⁴⁴ *Ibid.*

⁴⁵ *Ibid.*

⁴⁶ *Ibid.*, par. 12.

⁴⁷ *Ibid.*, par. 12-13.

pogrdni i ponižavajući komentari. Većina premlaćivanja i ubijanja bila je usmjerena na političke vođe i uticajne ljude koji nisu bili Srbi, kao i na one za koje se znalo da su Srbima pružali otpor. Usljed premlaćivanja dolazilo je do teškog narušavanja fizičkog i duševnog zdravlja. Zatočenicima se nakon takvih premlaćivanja pružala nedovoljna ili nikakva medicinska pomoć.⁴⁸ Mnogi zatočnici nisu preživjeli logor.⁴⁹ Tijela su često tovorena u vozila, nakon čega su ih odvozili i kasnije sahranjivali na groblju Pašinc u Prijedoru. Neke zatočenike izvodili su iz prostorija u kojima su bili zatočeni radi obavljanja radnih zadataka, nakon čega ih više niko nikada ne bi vidio.⁵⁰

28. Prema Činjeničnoj osnovi, Predrag Banović i drugi koji se terete u Optužnici u znatnoj mjeri su učestvovali u ovom udruženom zločinačkom poduhvatu.⁵¹ U vrijeme obavljanja svojih dužnosti u logoru Keraterm Predrag Banović nije imao nikakav čin i nije imao kontrolu nad drugim stražarima u logoru.⁵² Međutim, kao stražar u logoru Keraterm od 20. juna do 6. augusta 1992. Predrag Banović je bio svjestan sistema zlostavljanja u logoru, učestvovao je u zlostavljanjima, premlaćivanjima i ubijanjima zatočenika u logoru i posjedovao je namjeru da ostvaruje taj opšti dogovoreni sistem zlostavljanja.⁵³ Sve vrijeme optuženi je posjedovao stanje svijesti potrebno za počinjenje svakog od zločina navedenih u Sporazumu o izjašnjanju o krivici.⁵⁴

29. Predrag Banović je, pored ostalih, učestvovao u premlaćivanju zatočenika u logoru Keraterm koje je završavalo njihovom smrću. Predrag Banović prihvata da je odgovoran za učestvovanje u pet ubistava.⁵⁵ Tih pet ubistava, koja se takođe navode u Prilogu D Konsolidovane optužnice, a za koja se optuženi izjasnio krivim, navode se u Činjeničnim osnovama.⁵⁶ Imena žrtava pročitana su na javnoj sjednici tokom pretresa o odmjeraivanju kazne, a to su: Jovo Radočaj, Drago Tokmadžić, Jasmin zvani Zvezdaš, Dževad Karabegović i Džemal Mešić.

⁴⁸ *Ibid.*

⁴⁹ *Ibid.*, par. 14.

⁵⁰ *Ibid.*, par. 13.

⁵¹ *Ibid.*, par. 5.

⁵² *Ibid.*, par. 18.

⁵³ *Ibid.*, par. 6.

⁵⁴ Vidi takođe Sporazum o izjašnjanju o krivici, par. 17.

⁵⁵ *Ibid.*, par. 15.

⁵⁶ *Ibid.* Optuženi se za ubistvo isprva teretio u sedam tačaka.

30. Uz to Predrag Banović prihvata da je odgovoran za premlaćivanja dvadeset i pet zatočenika i pucanje u još dvojicu, odnosno za premlaćivanje Ramadana Bahonjića, Mehe Kapetanovića, Faruka Hrnčića, Envera Modronje, Adiba Bajrića, Uzeira Čauševića zvanog Zejro, Šabana Elezovića, Edina Ganića;⁵⁷ premlaćivanje tri brata s prezimenom Ališić, Armina, Ede i trećeg brata čije je ime nepoznato; premlaćivanje Ismeta Garibovića, Vasifa Mujkanovića, Muje Sivca, Sulejmana Sivca, Mirsada Karagića, Esada Islamovića, zatvorenika s prezimenom Mešić, Jasmina Ramadanovića zvanog Sengin, Suada Halvadžića, Besima Fazlića, Mehmeda Avdića, Muharema Sivca, Mirsada Crljenkovića, Ismeta Bajića; za pucanje u zatočenika zvanog Smail, te u jednog neidentifikovanog zatočenika.

⁵⁷ *Ibid.*, par. 16.

III. MJERODAVNO PRAVO

A. Statut i Pravilnik

31. Prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne Pretresno vijeće se rukovodi Statutom Međunarodnog suda i Pravilnikom. Odgovarajućim odredbama Statuta i Pravilnika, koje se odnose na odmjeravanje kazne, predviđa se sljedeće:

Član 24

Krivične sankcije

1. Krivične sankcije koje izriče pretresno vijeće ograničene su na kaznu zatvora. Prilikom određivanja kazne zatvora pretresno vijeće imaće u vidu opštu praksu izricanja zatvorskih kazni na sudovima bivše Jugoslavije.
2. Prilikom izricanja kazni, pretresna vijeća uzimaju u obzir faktore poput težine krivičnog djela i individualnih prilika osuđenika.

[...]

Pravilo 100

Postupak za odmjeravanje kazne prilikom potvrdnog izjašnjavanja o krivici

- (A) Ako pretresno vijeće optuženog proglasi krivim nakon potvrdnog izjašnjavanja o krivici, tužilac i odbrana mogu podastrijeti sve relevantne informacije koje mogu pomoći pretresnom vijeću prilikom odmjeravanja odgovarajuće kazne.

[...]

Pravilo 101

Kazne

- (A) Osoba proglašena krivom može biti osuđena na kaznu zatvora, uključujući i doživotnu kaznu zatvora.
- (B) Prilikom određivanja kazne pretresno vijeće uzima u obzir faktore spomenute u članu 24(2) Statuta, kao i faktore kao što su:
 - (i) sve otežavajuće okolnosti;

- (ii) sve olakšavajuće okolnosti, uključujući i značajnu saradnju osuđenog s tužiocem prije ili poslije izricanja presude;
- (iii) opšta praksa izricanja zatvorskih kazni na sudovima bivše Jugoslavije;

[...]

- (C) Osuđenom će se uračunati eventualno vrijeme koje je proveo u pritvoru čekajući na predaju Međunarodnom sudu ili čekajući na suđenje ili žalbeni postupak.

32. Prema tome, prilikom odmjeravanja odgovarajuće kazne Pretresno vijeće je obavezno u obzir uzeti faktore koji obuhvataju sljedeće: težinu krivičnog djela, sve eventualne otežavajuće okolnosti, sve eventualne olakšavajuće okolnosti, te opštu praksu izricanja zatvorskih kazni na sudovima bivše Jugoslavije.

B. Opšta pitanja

33. Svrha kažnjavanja pruža dodatne smjernice pri odmjeravanju kazne. Pretresna vijeća i Žalbeno vijeće Međunarodnog suda u više su navrata s tim u vezi istaknuli načela odvrtaćanja i odmazde.⁵⁸

34. Svrha načela odmazde nije u tome da se ispuni želja za osvetom, nego da se izrazi gnušanje međunarodne zajednice nad tim zločinima.⁵⁹ To znači da kazna odmjerena nekom počiniocu mora da bude srazmjerna konkretnom kažnjivom ponašanju.⁶⁰ S druge strane, načelo odvrtaćanja predstavlja element koji se opravdano može uzeti u obzir pri odmjeravanju kazne.⁶¹ Štaviše, Žalbeno vijeće je ustanovilo da je jedna od svrha Međunarodnog suda da, privodeći pravdi pojedince odgovorne za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava,

⁵⁸ *Tužilac protiv Aleksovskog*, Drugostepena presuda, predmet br. IT-95-14/1-A, 24. mart 2000., (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Aleksovski*), par. 185; *Tužilac protiv Delalića i drugih*, Drugostepena presuda, predmet br. IT-96-21-A, 20. februar 2001. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*), par. 806; vidi takođe *Tužilac protiv Todorovića*, Presuda o kazni, predmet br. IT-95-9/1-S, 31. juli 2001. (dalje u tekstu: Presuda o kazni u predmetu *Todorović*), par. 28-30; *Tužilac protiv Krnojelca*, Prvostepena presuda, predmet br. IT-97-25-T, 15. mart 2002. (dalje u tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Krnojelac*), par. 508.

⁵⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Aleksovski*, par. 185.

⁶⁰ Presuda o kazni u predmetu *Todorović*, par. 29.

⁶¹ *Tužilac protiv Tadića*, Presuda o žalbi na kaznu, predmet br. IT-94-1-A i IT-94-1-Abis, 26. januar 2000. (dalje u tekstu: Presuda o žalbi na kaznu u predmetu *Tadić*), par. 48.

odvraća od budućih kršenja.⁶² Vijeće je stoga prihvatilo "opšti značaj odvraćanja kao faktor u odmjeravanju kazne za međunarodne zločine".⁶³ Pretresno vijeće načelo odvraćanja shvata kao princip prema kojem svaka izrečena kazna mora u dovoljnoj mjeri imati vrijednost odvraćanja da bi se osiguralo da oni koji pomisle na počinjenje sličnih zločina budu obeshrabreni da ih čine.⁶⁴ Ovo Pretresno vijeće primijenilo je s tim u skladu načelo odvraćanja prilikom odmjeravanja kazne koju valja izreći. Međutim, Vijeće se pritom, kao što se to naglašava u predmetu *Tadić*, pobrinulo da se načelu odvraćanja ne prida prevelika važnost.⁶⁵

35. Optuženom je kazna odmjeravana u svjetlu svih ovih elemenata. Za druge elemente "u svrhu odmjeravanja kazne", koje je odbrana podastrijela kao relevantne za utvrđivanje kazne koju valja izreći – odnosno, moralno upozorenje i rehabilitacija⁶⁶ – smatralo se da su tek od ograničene relevantnosti u ovom predmetu.⁶⁷

36. Osnovna obaveza prilikom odmjeravanja kazne, međutim, i dalje ostaje procjena inherentne težine krivičnog djela. Taj element navodi se kao "daleko najvažnija stvar koju treba imati u vidu"⁶⁸ i kao "ključni faktor" u odmjeravanju kazne.⁶⁹ Konstatovano je da je "razmatranje težine postupanja optuženoga obično polazna tačka u razmatranju primjerene kazne".⁷⁰ Ovo Pretresno vijeće s tim se može samo složiti. Štaviše, ključna obaveza prilikom utvrđivanja kazne jeste da se kazna prilagodi težini kažnjivog ponašanja.⁷¹

⁶² Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 801.

⁶³ Drugostepena presuda u predmetu *Aleksovski*, par. 185; vidi takođe Drugostepenu presudu u predmetu *Čelebići*, par. 803.

⁶⁴ Presuda o kazni u predmetu *Todorović*, par. 30.

⁶⁵ Presuda o žalbi na kaznu u predmetu *Tadić*, par. 48.

⁶⁶ Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 18.

⁶⁷ Vidi takođe Drugostepenu presudu u predmetu *Čelebići*, par. 806.

⁶⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 731, gdje se citira predmet *Tužilac protiv Kupreškića i drugih*, Prvostepena presuda, predmet br. IT-95-16-T, 14. januar 2000. (dalje u tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Kupreškić*), par. 852; i Drugostepena presuda u predmetu *Aleksovski*, par. 182.

⁶⁹ *Tužilac protiv Plavšićeve*, Presuda o kazni, predmet br. IT-00-39&40/1-S, 27. februar 2003. (dalje u tekstu: Presuda o kazni u predmetu *Plavšić*), par. 25.

⁷⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Aleksovski*, par. 182.

⁷¹ Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 717; *Tužilac protiv Kupreškića i drugih*, Drugostepena presuda, predmet br. IT-95-16-A, 23. oktobar 2001. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Kupreškić*), par. 442. Vidi takođe Prvostepenu presudu u predmetu *Krnojelac*, par. 507; *Tužilac protiv Vasiljevića*, Prvostepena presuda, predmet br. IT-98-32-T, 29. novembar 2002. (dalje u tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Vasiljević*), par. 272.

IV. FAKTORI U ODMJERAVANJU KAZNE

37. Pretresno vijeće će stoga razmatranje tih raznih faktora započeti razmatranjem težine krivičnog djela. S tim u vezi, obaveza Pretresnog vijeća formulirana je u predmetu *Kupreškić*,⁷² a kasnije ju je potvrdilo i Žalbeno vijeće u nekoliko svojih odluka:⁷³

Kazne koje valja izreći moraju odražavati inherentnu težinu kriminalnog ponašanja optuženih. Utvrđivanje težine zločina zahtijeva razmatranje osobitih okolnosti predmeta, kao i oblik i stepen sudjelovanja optuženih u zločinu.

A. Težina krivičnog djela

38. Optužba navodi da djelo progona predstavlja "krovno" djelo koje obuhvata razne oblike kažnjivog ponašanja.⁷⁴ U ovom predmetu u osnovi zločina progona su djela za koja se optuženi izjasnio krivim, odnosno pet ubistava i premlaćivanje dvadeset i sedam zatvorenika iz logora Keraterm.⁷⁵ Optužba tvrdi da ta krivična djela imaju inherentnu težinu:⁷⁶ ubistvo predstavlja jedno od najtežih krivičnih djela u svakom nacionalnom pravosudnom sistemu, a proglašenje krivim za višestruko ubistvo smatra se izuzetno teškim.⁷⁷

39. Okolnosti pod kojima su krivična djela počinjena opisane su u Činjeničnoj osnovi. Prema tom dokumentu, logor Keraterm je otvoren i vođen kao dio udruženog zločinačkog poduhvata, s ciljem zatvaranja nesrba u ponižavajućim i dehumanizirajućim uslovima, kako bi se s tog područja nesrbi uklonili zbog njihove etničke pripadnosti.⁷⁸ Do krivičnih djela koja je počinio Predrag Banović došlo je u okviru rasprostranjenog i sistematskog napada na civilno stanovništvo, uz diskriminatornu namjeru.⁷⁹

40. Uslovi zatočenja u logoru Keraterm opisani su kao surovi, nehumani i ponižavajući za sve zatvorenike. Zatočenici su stalno fizički i psihološki terorisani i bili su prepušteni milosti i

⁷² Prvostepena presuda u predmetu *Kupreškić*, par. 852.

⁷³ *Tužilac protiv Jelisića*, Drugostepena presuda, predmet br. IT-95-10-A, 5. juli 2001. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Jelisić*), par. 101; Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 731; Drugostepena presuda u predmetu *Aleksovski*, par. 182.

⁷⁴ Podnesak optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 18, uz pozivanje na presudu Žalbenog vijeća u predmetu *Tužilac protiv Kupreškića*, Drugostepena presuda, predmet br. IT-95-16-T, 23. oktobar 2001. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Kupreškić*), par. 97-98, 105.

⁷⁵ Podnesak optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 19.

⁷⁶ Pretres u vezi s odmjeravanjem kazne, T. 109.

⁷⁷ Podnesak optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 19.

⁷⁸ *Ibid.*, par. 21.

⁷⁹ *Ibid.*

nemilosti vlasti u logoru.⁸⁰ Ponižavanje, maltretiranje i psihičko zlostavljanje zatvorenika bili su uobičajeni. Za Predraga Banovića se tvrdi da je svoj položaj stražara u logoru Keraterm zloupotrebjavao da zatvorenike izlaže bezrazložnom i stalnom ponižavanju, maltretiranju i nasilju.⁸¹ Optuženi je priznao da je neposredno učestvovao u premlaćivanju zatvorenika, uslijed čega su njih petorica preminuli, a dvadeset sedmorici su nanesene teške tjelesne povrede.

41. Kao što je to primijetilo Pretresno vijeće u predmetu *Todorović*, zločin progona je "inherentno vrlo težak zločin".⁸² On je po svom karakteru jedinstven stoga što mora ispunjavati uslov specifične diskriminatorne namjere.⁸³ Zbog toga se to krivično djelo smatra izuzetno teškim djelom. U ovom predmetu optuženi je priznao da je učestvovao u sljedećim djelima progona:

- (a) ubistvo petorice zatvorenika;
- (b) premlaćivanje dvadeset sedam zatočenika; i
- (c) zatočenje u nehumanim uslovima, maltretiranje, ponižavanje i psihičko zlostavljanje bosanskih Muslimana, bosanskih Hrvata i drugih nesrba zatočenih u logoru Keraterm.

42. Pretresno vijeće prihvata da su ta djela – bilo da se razmatraju odvojeno, bilo u međusobnoj vezi – te kada se razmatraju u svom kontekstu, izrazito teška. Strane u postupku su se složile, a Pretresno vijeće je konstatovalo, da je zatvaranje i zatočenje nesrba u nehumanim uslovima u logoru Keraterm sprovedeno s namjerom da se nesrpski zatočenici diskriminiraju. Tokom zatočeništva zatvorenici su bili prisiljeni podnositi izrazito surove i neadekvatne životne uslove. Stražari u logoru Keraterm i tzv. "posjetioci" redovno su zatvorenike premlaćivali i zlostavljali.

43. Optuženi je priznao da je učestvovao u premlaćivanju zatvorenika pomoću raznih oruđa, uključujući palice za bejzbol, policijske palice i kablove s gvozdenim kuglicama, čime je žrtve izložio teškoj fizičkoj patnji, a one koji su tim događajima bili svjedoci psihičkoj

⁸⁰ *Ibid.*, par. 22.

⁸¹ *Ibid.*, par. 23.

⁸² Presuda o kazni u predmetu *Todorović*, par. 32.

povredi.⁸⁴ Ta krivična djela predstavljala su dio sveobuhvatnog zlostavljanja usmjerenog protiv nesrpskog stanovništva, a optuženi je priznao da je za to znao.⁸⁵ Neposredno učestvovanje Predraga Banovića u izvršenju tih krivičnih djela, kao i činjenica da je bio prisutan dok su drugi ta krivična djela činili uz njegovo znanje, faktori su koje je Pretresno vijeće razmatralo prilikom utvrđivanja kazne.⁸⁶

44. Odbrana je ustvrdila da bi prilikom procjene težine krivičnog djela i uloge optuženog Pretresno vijeće trebalo da uzme u obzir i niz drugih faktora. Kao prvo, odbrana navodi da je u cjelokupnoj strukturi vlasti u logoru Keraterm optuženi imao najniži položaj. On nije bio na čelu svoje smjene straže, a nije imao ni bilo kakva ovlaštenja nad "posjetiocima" koji su u logoru počinjali krivična djela.⁸⁷ Kao stražar u logoru Keraterm optuženi nije bio u poziciji da poboljša uslove za zatočenike.⁸⁸ Kao drugo, odbrana iznosi argument da, iako je optuženi učestvovao u premlaćivanjima čija je posljedica bila smrt petorice zatočenika, on nikada nije imao *namjeru* da ikoga ubije.⁸⁹ Kao treće, odbrana tvrdi da učestvovanje optuženog u tim krivičnim djelima valja staviti u širi kontekst agresivne ratne propagande koja je prevladavala na cijeloj teritoriji, a osobito na području Prijedora i u logoru Keraterm. Optuženi je kao mlada, neobrazovana i nezrela osoba podlegao toj propagandi.⁹⁰

45. Prva od tih teza se ne osporava. Optuženi nije imao čin i bio je stražar u logoru Keraterm.⁹¹ Ne može se reći ni da je igrao značajnu ulogu u širem kontekstu zločinačkog plana koji je skovalo srpsko vodstvo u opštini Prijedor. Osim toga, učešće optuženog u izvršenju krivičnih djela bilo je geografski ograničeno na njegove aktivnosti dok je bio na dužnosti u logoru Keraterm. Međutim, činjenica da je optuženi u okviru cjelokupne strukture vlasti u logoru Keraterm ili u Prijedoru bio počinitelj s vrlo malim ovlaštenjima ne može izmijeniti težinu krivičnih djela za koja je optuženi proglašen krivim ili okolnosti u kojima je on ta djela

⁸³ *Ibid.*; vidi takođe Prvostepenu presudu u predmetu *Krnojelac*, par. 431-432.

⁸⁴ Činjenična osnova, par. 13, 16.

⁸⁵ Podnesak optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 26.

⁸⁶ Vidi takođe *Tužilac protiv Simića*, Presuda o kazni, predmet br. IT-95-9/2, 17. oktobar 2002. (Presuda o kazni u predmetu *Simić*), par. 55.

⁸⁷ Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 33.

⁸⁸ *Ibid.*, par. 35.

⁸⁹ O ovom argumentu zaključuje se na osnovu sljedeće tvrdnje u Podnesku odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne: "Iako [optuženi] smatra da prilikom premlaćivanja nikoga nije ubio, on je priznao da ima razloga za pretpostavku da su ozljede koje su učesnici u krivičnim djelima nanijeli zatvorenicima dovele do smrti žrtve, tako da je priznao da je 'moguće da je on počinio krivično djelo'" (fusnota ispuštena). Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 33.

⁹⁰ *Ibid.*, par. 36; pretres u vezi s odmjeravanjem kazne, T. 118-122.

počinio. U svakom slučaju, relativni značaj uloge optuženog prilikom utvrđivanja kazne nema presudni značaj. Žalbeno vijeće u predmetu *Čelebići* to je interpretiralo na sljedeći način.⁹²

Uspostavljanje gradacije ne rezultira niskom kaznom za sve one koji se nalaze na niskom nivou globalne komandne strukture. Naprotiv, kazna uvijek mora biti odraz inherentnog stepena težine zločina samog po sebi, što “zahtijeva razmatranje konkretnih okolnosti predmeta, kao i oblika i stepena učestvovanja optuženih u zločinu”. U određenim okolnostima, težina zločina može biti tako velika da je, čak i kad se uzmu u obzir svi olakšavajući faktori, te uprkos činjenice da optuženi nije bio starješina u takozvanoj ukupnoj komandnoj strukturi, ipak opravdana veoma stroga kazna.

46. Usprkos svom niskom položaju u okviru hijerarhije u logoru Keraterm, optuženi je prihvatio odgovornost za osobito teška krivična djela. Priznao je da je učestvovao u ubijanjima, premlaćivanjima, ponižavanju, šikaniranju i psihičkom zlostavljanju bespomoćnih zatočenika tokom njihovog zatočeništva pod nehumanim uslovima u logoru Keraterm. Pretresno vijeće je te faktore uzelo u obzir prilikom razmatranja težine krivičnih djela.

47. Druga teza, koja se odnosi na stanje svijesti optuženog, čak i da je utvrđena, ne može se smatrati faktorom koji bi izmijenio težinu krivičnog djela.⁹³ U ovom predmetu optuženi je osuđen za krivično djelo progona, uključujući učešće u premlaćivanjima koja su za posljedicu imala smrt petorice zatočenika. Pretresno vijeće se osvjedočilo da je optuženi učestvovao u tim premlaćivanjima s namjerom da žrtvama nanese teške tjelesne povrede ili da uzrokuje njihovu smrt.

48. Treća teza, koja se odnosi na ulogu ratne propagande, očigledno ne utiče na ozbiljnost kažnjivog ponašanja optuženog i nju je prikladnije razmotriti u vezi s olakšavajućim okolnostima.

⁹¹ Činjenična osnova, par. 17.

⁹² Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 847; *Tužilac protiv Kunarca*, Prvostepena presuda, predmet br. IT-96-23&IT-96-23/6, 22. februar 2001. (Prvostepena presuda u predmetu *Kunarac*), par. 858; Prvostepena presuda u predmetu *Vasiljević*, par. 301.

⁹³ Nije niti potrebno reći da prema međunarodnom običajnom pravu specifična namjera da se neko liši života ne predstavlja uslov za osuđujuću presudu za ubistvo kao zločin protiv čovječnosti. Vidi, npr., Prvostepenu presudu u predmetu *Vasiljević*, par. 205; Prvostepena presuda u predmetu *Krnojelac*, par. 324; *Tužilac protiv Kvočke i drugih*, Prvostepena presuda, predmet br. IT-98-30/1-T, 2. novembar 2001., par. 132; *Tužilac protiv Krstića*, Prvostepena presuda, predmet br. IT-98-33-T, 2. august 2001., par. 485; *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, Prvostepena presuda, predmet br. IT-95-14/2-T, 26. februar 2001., par. 235-236; Prvostepena presuda u predmetu *Kupreškić*, par. 560-561; *Tužilac protiv Blaškića*, Prvostepena presuda, predmet br. IT-95-14-T, 3. mart 2000., par. 217; *Tužilac protiv Jelisića*, Prvostepena presuda, predmet br. IT-95-10-T, 14. decembar 1999., par. 35; Prvostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 422, 439.

49. Optužba je iznijela tvrdnju da bi Pretresno vijeće prilikom procjene težine krivičnog djela trebalo uzeti u obzir i status žrtava, uključujući i njihovo zdravlje.⁹⁴ Optužba tvrdi da je činjenica da su zatočenici bili civili, zatočeni u trajanju i do tri mjeseca, relevantna za razmatranje težine krivičnog djela.⁹⁵ Pretresno vijeće prihvata da ovaj element utiče na težinu krivičnog djela. Međutim, civilni status žrtava krivično djelo ne čini nužno težim, budući da je civilni karakter žrtava neophodni pravni element djela progona iz člana 5(h) Statuta, za koje je optuženi osuđen.⁹⁶

50. Optužba nadalje tvrdi da su zatvorenici bili izrazito ranjivi, uplašeni i izolovani pojedinci, koje je optuženi namjerno birao da budu žrtve premlaćivanja i ponižavanja dok su bili zatočeni u nehumanim uslovima.⁹⁷ Pretresno vijeće prihvata da položaj inferiornosti i ranjivosti žrtava, kao i kontekst u kojem su djela počinjena, predstavljaju relevantne faktore prilikom procjene težine krivičnih djela.⁹⁸

B. Otežavajuće okolnosti

51. Odbrana tvrdi da je sve što može predstavljati otežavajuće okolnosti sadržano u sveukupnoj težini krivičnog djela.⁹⁹ Krivična odgovornost optuženog obuhvata njegovo učestvovanje u ubijanjima, premlaćivanjima i stvaranju nehumanih uslova, uključujući ponižavanje, maltretiranje i psihičko zlostavljanje koje su pretrpjeli bosanski Muslimani, bosanski Hrvati i drugi nesrbi u logoru Keraterm.

52. Teza optužbe je da ranjivost žrtava predstavlja otežavajuću okolnost u ovom predmetu.¹⁰⁰ Tvrdi se da su žrtve bile lišene osnovnih prava, okupljene s hiljadama drugih u zatočeničkim objektima,¹⁰¹ podvrgnute nehumanim uslovima i opetovanim napadima, pri čemu su živjele u atmosferi terora.¹⁰² Zatočenici su bili izvrgavani stalnom ponižavanju i

⁹⁴ Podnesak optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 20.

⁹⁵ *Ibid.*, par. 26.

⁹⁶ Vidi takođe Presudu o kazni u predmetu *Simić*, par. 70; Presuda o kazni u predmetu *Todorović*, par. 57.

⁹⁷ Podnesak optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 26.

⁹⁸ Vidi takođe Presudu o kazni u predmetu *Simić*, par. 70; *Tužilac protiv Kunarca i drugih*, Drugostepena presuda, predmet br. IT-96-23&IT-96-23/1-A, 12. juni 2002. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Kunarac*), par. 352.

⁹⁹ Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 37.

¹⁰⁰ Međutim, optužba primjećuje da bi ranjivost žrtava mogla biti relevantnija za utvrđivanje težine krivičnog djela nego kao otežavajući faktor. Podnesak optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne, fusnota 21.

¹⁰¹ Podnesak optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 29.

¹⁰² *Ibid.*

psihičkom zlostavljanju, što je zasigurno doprinijelo njihovoj psihičkoj patnji i osjećaju degradiranosti.

53. Pretresno vijeće smatra da se te okolnosti, koje su sve direktno u vezi s krivičnim djelima i učestvovanjem optuženog,¹⁰³ mogu smatrati otežavajućim elementom u odnosu na krivično djelo. Međutim, Pretresno vijeće je mišljenja da je to već uzeto u obzir prilikom procjene težine krivičnog djela.

54. Optužba nadalje tvrdi da je optuženi kao stražar u logoru Keraterm počinio krivična djela namjerno zanemarujući svoju dužnost stražara u logoru da zaštiti zatočenike u njemu.¹⁰⁴ Optužba navodi da je optuženi kao stražar u logoru Keraterm uslove zatočeništva mogao poboljšati u onoj mjeri koja je u datim okolnostima bila moguća. Međutim, optuženi je odabrao da te uslove pogorša.¹⁰⁵

55. Pretresno vijeće se uvjerilo da je optuženi zloupotrebjavao svoj položaj vlasti nad zatočenicima dok je bio na dužnosti tako što je zlostavljao i ponižavao zatočenike ne pokazujući pritom nimalo obzira prema ljudskom životu i dostojanstvu.¹⁰⁶ Pretresno vijeće to smatra otežavajućom okolnošću.

C. Olakšavajuće okolnosti

56. Kao što je predviđeno pravilom 101(B)(ii) Pravilnika, Pretresno vijeće će sada razmotriti "sve olakšavajuće okolnosti, uključujući i značajnu saradnju osuđenog s tužiocem prije ili poslije izricanja presude".

57. Optužba navodi da se potvrdno izjašnjavanje o krivici i prihvatanje odgovornosti mogu smatrati olakšavajućim faktorima prilikom odmjeravanja kazne.¹⁰⁷ Odbrana tvrdi da bi Pretresno vijeće prilikom odmjeravanja kazne trebalo razmotriti sljedeće olakšavajuće faktore:

¹⁰³ U predmetu *Kunarac* Pretresno vijeće je ispravno naglasilo da se "samo one okolnosti koje su direktno povezane bilo s izvršenjem krivičnog djela za koje se počinitelj tereti, bilo sa samim počiniteljem u vrijeme počinjenja tog krivičnog djela – kao što je način na koji je krivično djelo počinjeno – mogu uzeti u obzir kao otežavajuće okolnosti". Prvostepena presuda u predmetu *Kunarac*, par. 850.

¹⁰⁴ Podnesak optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 30.

¹⁰⁵ Pretres u vezi s odmjeravanjem kazne, T. 109-110.

¹⁰⁶ U predmetu *Čelebići* Pretresno vijeće je konstatovalo da "način na koji su ova djela počinjena ukazuje na sadistu koji je ponekad pokazivao krajnji prezir prema ljudskom životu i dostojanstvu". Prvostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 1268.

¹⁰⁷ Podnesak optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 32.

(i) potvrdno izjašnjavanje o krivici; (ii) kajanje; (iii) rang Predraga Banovića i njegov položaj podređenog u okviru policijske hijerarhije; (iv) lične prilike i karakter optuženog; te (v) ponašanje optuženog u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija (dalje u tekstu: Pritvorska jedinica).¹⁰⁸

58. Prije razmatranja tih faktora valja se osvrnuti na pravne norme koje se primjenjuju na olakšavajuće okolnosti.¹⁰⁹ "Značajna" saradnja s tužiocem jedina je olakšavajuća okolnost koja se izričito navodi u Pravilniku.¹¹⁰ S druge strane, odlučivanje o tome da li je saradnja optuženog bila značajna ovisi o obimu i kvalitetu informacija koje optuženi daje.¹¹¹

59. U ovom predmetu optužba prihvata da je došlo do određene saradnje i do obećanja o budućoj saradnji. Međutim, optužba tvrdi da se stepen saradnje ne može okvalifikovati kao "značajan".¹¹² S druge strane, odbrana tvrdi da je optuženi u znatnoj mjeri saradivao time što se izjasnio krivim, kao i tokom razgovora s tužiocem, te time što je obećao buduću saradnju.¹¹³ Sažetak sadržaja razgovora s tužiocem naveden je u povjerljivom prilogu.¹¹⁴

60. Odbrana iznosi mišljenje da je optuženi, s obzirom na svoj nizak položaj u policijskoj hijerarhiji, nužno imao tek ograničen uvid u povjerljive informacije koje bi mogle zanimati optužbu. Međutim, bez obzira na to koliko su ograničena njegova saznanja, nema razloga za to da se informacije koje je optuženi dao o događajima u Prijedoru i logoru Keraterm ne okvalifikuju kao "značajna" saradnja.¹¹⁵ S obzirom na okolnosti, Pretresno vijeće konstatuje da je saradnja značajna.

61. Pretresno vijeće primjećuje da se saradnja s tužiocem prilikom odmjeravanja kazne opšte uzevši smatra olakšavajućim faktorom. Međutim, kao što se navodi u predmetu *Plavšić*, iz toga ne slijedi da nesaradnja predstavlja otežavajuću okolnost.¹¹⁶ Pretresno vijeće konstatuje da je u ovom predmetu, kao što je to priznala i optužba,¹¹⁷ optuženi pristao na razgovor s

¹⁰⁸ Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 10-17.

¹⁰⁹ Vidi takođe Presudu o kazni u predmetu *Plavšić*, par. 63-65.

¹¹⁰ Pravilo 101(B)(ii) Pravilnika.

¹¹¹ Presuda o kazni u predmetu *Todorović*, par. 86; *Tužilac protiv Sikirice i drugih*, predmet br. IT-95-8-S, Presuda o kazni, 13. novembar 2001. (dalje u tekstu: Presuda o kazni u predmetu *Sikirica*), par. 111.

¹¹² Pretres u vezi s odmjeravanjem kazne, T. 126-128.

¹¹³ *Ibid.*, T. 124-125.

¹¹⁴ Povjerljivi prilog Podnesku optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne, dokument od 27. augusta 2003., par. 6.

¹¹⁵ Pretres u vezi s odmjeravanjem kazne, T. 124-126.

¹¹⁶ Presuda o kazni u predmetu *Plavšić*, par. 64.

¹¹⁷ Pretres u vezi s odmjeravanjem kazne, T. 127.

tužiocem, pokazavši tako spremnost na saradnju. Činjenica da je pristao na razgovor može u nekim slučajevima sama po sebi predstavljati znak saradnje, ma kako skromna ona bila.¹¹⁸ Pretresno vijeće je kao olakšavajući faktor u obzir uzelo i spremnost optuženog da i ubuduće nastavi saradivati s optužbom u skladu s uslovima navedenim u Sporazumu o izjašnjanju o krivici.¹¹⁹

62. Diskreciono je pravo Pretresnog vijeća da razmotri svaki drugi faktor za koji smatra da je olakšavajuće prirode.¹²⁰ Ti faktori se razlikuju zavisno od okolnosti svakog predmeta. Osim značajne saradnje s tužiocem, vijeća Međunarodnog suda konstatovala su da su olakšavajući i sljedeći faktori koji su od značaja za ovaj predmet: potvrdno izjašnjanje o krivici, ispoljeno kajanje, te dobar moralni karakter, bez ranije izrečenih osuđujućih presuda za krivična djela.¹²¹ Pretresno vijeće uz to raspolaze i diskrecionim pravom da razmotri sve druge faktore za koje smatra da su olakšavajuće prirode.¹²²

63. Pretresno vijeće već se osvrnulo na niski rang optuženog kada je razmatralo težinu krivičnih djela. Pretresno vijeće smatra da argumenti izneseni u vezi s niskim rangom optuženog u policijskim snagama nisu dovoljni da bi se ta činjenica smatrala olakšavajućim faktorom. Osim toga, ne postoje dokazi iz kojih bi slijedilo da je optuženi djelovao pod prinudom.¹²³

64. Pretresno vijeće prihvata tvrdnju odbrane da se optuženi ponašao primjereno i kooperativno dok je bio u pritvoru Međunarodnog suda, što je uzelo u obzir.¹²⁴

¹¹⁸ Vidi takođe Prvostepenu presudu u predmetu *Vasiljević*, par. 299.

¹¹⁹ Sporazum o izjašnjanju o krivici, aneks 2.

¹²⁰ Prvostepena presuda u predmetu *Krstić*, par. 713.

¹²¹ Priznanje krivice: Drugostepena presuda u predmetu *Kupreškić*, par. 464; Drugostepena presuda u predmetu *Jelisić*, par. 122; Presuda o kazni u predmetu *Sikirica*, par. 148-151, 192-93, 228; Presuda o kazni u predmetu *Todorović*, par. 75-82; *Tužilac protiv Erdemovića*, Presuda o kazni, predmet br. IT-96-22-Tbis, 5. mart 1998. (dalje u tekstu: Presuda o kazni II u predmetu *Erdemović*), str. 15. Kajanje: Presuda o kazni u predmetu *Sikirica*, par. 152, 194, 230; Presuda o kazni u predmetu *Todorović*, par. 89-92; Presuda o kazni II u predmetu *Erdemović*, str. 16. Karakter: *Tužilac protiv Krnojelca*, predmet br. IT-97-25, Presuda, 15. mart 2002. (dalje u tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Krnojelac*), par. 519; Prvostepena presuda u predmetu *Kupreškić*, par. 478; Drugostepena presuda u predmetu *Kupreškić*, par. 459; Prvostepena presuda u predmetu *Aleksovski*, par. 236; Presuda o kazni II u predmetu *Erdemović*, par. 14.

¹²² Prvostepena presuda u predmetu *Krstić*, par. 713.

¹²³ Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 46.

¹²⁴ *Ibid.*, par. 57.

65. S tim u skladu, Pretresno vijeće će prilikom odmjeravanja kazne razmotriti sljedeće preostale olakšavajuće faktore: (1) potvrdno izjašnjavanje o krivici, (2) izražavanje kajanja i (3) lične prilike optuženog.

1. Potvrdno izjašnjavanje o krivici

66. Odbrana tvrdi da, na osnovu prakse Međunarodnog suda, potvrdno izjašnjavanje o krivici može dovesti do smanjenja kazne koja bi optuženom inače bila izrečena i to iz sljedećih razloga: (1) taj čin pokazuje iskrenost i podstiče optužene osobe da dođu pred Sud, bez obzira na to da li je protiv njih već podignuta optužnica ili još uvijek imaju status nepoznatih počinitelaca; (2) time se doprinosi temeljnoj misiji Međunarodnog suda da utvrdi istinu o krivičnim djelima koja potpadaju pod njegovu nadležnost; (3) potvrdno izjašnjavanje o krivici doprinosi izgradnji mira i pomirenju zajednica pogođenih sukobom, što je sastavni dio misije ovog Suda; (4) potvrdnim izjašnjavanjem o krivici doprinosi se uštedi znatnih resursa namijenjenih, između ostalog, istragama, honorarima advokata i opštem vođenju suđenja; (5) potvrdno izjašnjavanje o krivici može neke žrtve i svjedoke osloboditi stresne situacije svjedočenja.¹²⁵

67. Odbrana nadalje tvrdi da je Predrag Banović prva optužena osoba iz Prijedora koja se prije početka suđenja potvrdno izjasnila o svojoj krivici, što bi u njegovom slučaju trebalo uvažiti u punoj mjeri.¹²⁶ Osim toga, odbrana tvrdi da je optuženi već u novembru 2002. tokom jednog razgovora s predstavnicima Tužilaštva priznao da je učestvovao u krivičnim djelima.¹²⁷ Odbrana navodi da je optuženi, time što se potvrdno izjasnio o krivici, pokazao "svoju iskrenost i moralni stav u odnosu na istinu", što je – tvrdi odbrana – od suštinske važnosti za proces pomirenja.¹²⁸

68. Opšte je prihvaćeno da bi se potvrdno izjašnjavanje o krivici trebalo, u načelu, smatrati olakšavajućim faktorom prilikom odmjeravanja kazne. To načelo je potvrđeno u više predmeta na ovom Sudu. Na primjer, u predmetu *Erdemović* Pretresno vijeće je bilo mišljenja da "priznanje krivice pokazuje iskrenost i za Međunarodni sud je važno da ohrabri ljude da dođu

¹²⁵ Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 40.

¹²⁶ *Ibid.*, par. 40, 42.

¹²⁷ *Ibid.*, par. 40.

¹²⁸ *Ibid.*, par. 41.

pred Sud, bez obzira na to jesu li već optuženi ili nepoznati počinioci".¹²⁹ Isto tako, u predmetu *Todorović* Pretresno vijeće je konstatovalo da bi "potvrдно izjašnjavanje o krivici trebalo, u principu, dovesti do smanjivanja kazne koju bi optuženi inače dobio".¹³⁰ Nema sumnje da potvrдно izjašnjavanje o krivici suštinski doprinosi jednom od temeljnih ciljeva Međunarodnog suda, odnosno njegovoj funkciji utvrđivanja istine.¹³¹ Potvrдно izjašnjavanje o krivici za rezultat ima javnu korist kada se, kao u ovom predmetu, iznese prije početka suđenja budući da se time Međunarodnom sudu štedi vrijeme i resursi potrebni za dugotrajno suđenje.¹³² Osim toga, time se žrtve i svjedoci oslobađaju potencijalno stresne situacije svjedočenja na suđenju.¹³³

69. Pretresno vijeće stoga konstatuje da u slučaju Predraga Banovića njegovo potvrдно izjašnjavanje o krivici valja u potpunosti uvažiti kao olakšavajući faktor.

2. Kajanje

70. Odbrana navodi da je u više predmeta pred ovim Međunarodnim sudom, kao i pred Međunarodnim krivičnim sudom za Ruandu (dalje u tekstu: Sud za Ruandu), kajanje uzeto u obzir kao olakšavajući faktor.¹³⁴ Odbrana tvrdi da je u svom razgovoru s optužbom Predrag Banović iskazao istinsko i iskreno kajanje i žaljenje zbog toga što "nije mogao bilo šta promijeniti ili izbjeći mobilizaciju, odnosno situaciju u kojoj se našao".¹³⁵ Na pretresu u vezi s odmjeravanjem kazne optuženi je dao izjavu u kojoj je objasnio da je njegova "izjava o krivici izraz iskrenoga kajanja o događajima u Prijedoru, a posebno u logoru Keraterm".¹³⁶ Optuženi je izjavio da proklinje to vrijeme rata i mržnje. Objasnio je da žali što nije "pronašao načina da izbjegne mobilizaciju i svoje učešće u logoru". Optuženi je dodao da žali sve žrtve i da se nada da će njegova izjava o krivici i izraženo kajanje biti shvaćeni "kao lijek ranama i kao put ozdravljenja i pomirenja svih u Prijedoru onako kako je bilo prije rata".¹³⁷

¹²⁹ Presuda o kazni u predmetu *Erdemović*, par. 16.

¹³⁰ Presuda o kazni u predmetu *Todorović*, par. 80.

¹³¹ Presuda o kazni u predmetu *Sikirica*, par. 149.

¹³² Presuda o kazni u predmetu *Todorović*, par. 81.

¹³³ *Ibid.*, par. 80.

¹³⁴ Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 43.

¹³⁵ *Ibid.*, par. 44-45.

¹³⁶ Pretres u vezi s odmjeravanjem kazne, T. 129.

¹³⁷ *Ibid.*

71. Optužba ne osporava činjenicu da je optuženi izrazio kajanje.¹³⁸ Međutim, optužba tvrdi da je optuženi, suprotno navodima iznesenim u Podnesku odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, "prihvatio samo vrlo mali dio odgovornosti za krivična djela za koja sada priznaje da ih je počinio".¹³⁹ S tim u vezi optužba ističe da optuženi tokom razgovora s istražiteljima u novembru 2002. nije priznao krivična djela, te da je davao izjave kojima se pokušavao opravdati.¹⁴⁰

72. Treba primijetiti da Pretresno vijeće mora steći uvjerenje da je izraženo kajanje iskreno kako bi ga moglo smatrati olakšavajućim faktorom.¹⁴¹ Pretresno vijeće primjećuje da je optuženi 2. juna 2003. potpisao Sporazum o izjašnjanju o krivici s optužbom. Prije no što je na temelju potvrdnog izjašnjanja o krivici 26. juna 2003. osuđen, optuženi je, prema načelu pune ravnopravnosti, uživao sva prava u skladu sa Statutom, uključujući i pravo da se smatra nevinim dok mu se ne dokaže krivica.¹⁴² Ako optuženi u to vrijeme nije prihvatio svoju odgovornost, on je samo koristio svoje temeljno pravo koje mu garantira Statut. Pretresno vijeće stoga konstatuje da su izjave koje je optuženi dao kako tokom razgovora s optužbom, tako i na pretresu u vezi s odmjeravanjem kazne izrazi iskrenog kajanja.

3. Lične prilike optuženog

73. Od Pretresnog vijeća se traži da uzme u obzir faktore koji se odnose na "individualne prilike osuđenika".¹⁴³ Odbrana je iznijela niz faktora koji su svi u vezi s ličnim prilikama optuženog, a koji bi – prema tvrdnji odbrane – trebali ublažiti kaznu.

74. Prema mišljenju odbrane, prilikom odmjeravanja kazne u obzir bi trebalo uzeti godine starosti i porodične prilike Predraga Banovića.¹⁴⁴ Predrag Banović je rođen 28. oktobra 1969. Njegova trenutno nezaposlena supruga i trogodišnji sin žive u Obrenovcu, u Republici

¹³⁸ *Ibid.*

¹³⁹ *Ibid.*, T. 113.

¹⁴⁰ *Ibid.*, T. 114.

¹⁴¹ Presuda o kazni u predmetu *Todorović*, par. 89; Presuda o kazni II u predmetu *Erdemović*, str. 16; Prvostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 775; *Tužilac protiv Serushagoa*, Presuda, predmet br. ICTR-98-39-S, 5. februar 1999., par. 40-41; *Tužilac protiv Ruggiua*, predmet br. ICTR-97-32-I, 1. juni 2000., par. 69-72, te Presuda o kazni u predmetu *Simić*, par. 92.

¹⁴² Članom 21(3) Statuta Međunarodnog suda predviđa se sljedeće: "Optuženi se smatra nevinim dok mu se ne dokaže krivica u skladu s odredbama ovog Statuta".

¹⁴³ Član 24(2) Statuta.

¹⁴⁴ Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 49.

Srbiji.¹⁴⁵ Odbrana tvrdi da se s obzirom na načelo rehabilitacije u praksi Međunarodnog suda mladost optuženog smatra olakšavajućom okolnošću.¹⁴⁶ Odbrana nadalje navodi da optuženi nikada ranije nije bio osuđivan za krivična djela, niti se bavio politikom.¹⁴⁷ Tvrdi se da bi te faktore trebalo u obzir uzeti kao olakšavajuće.

75. Pretresno vijeće primjećuje da su se u nekim slučajevima godine starosti uzimale u obzir kao relevantni faktor za ublaženje kazne.¹⁴⁸ Pretresno vijeće ima u vidu da je optuženi u ovom predmetu u vrijeme počinjenja krivičnih djela bio star 23 godine. Prije sukoba Predrag Banović je radio kao konobar. Nekoliko izjava koje je predložila odbrana svjedoče o moralnom karakteru optuženog prije rata.¹⁴⁹ Ubrzo po izbijanju sukoba u Prijedoru optuženi je bio mobiliziran u policijske snage, nakon čega je raspoređen na položaj stražara u logoru Keraterm.¹⁵⁰ Nije imao mnogo iskustva i nije dobio nikakvu obuku prije no što je raspoređen na taj položaj.¹⁵¹

76. Pretresno vijeće je ove faktore, uključujući i nepostojanje ranijih osuda za krivična djela, smatralo relevantnim za ublaženje kazne.¹⁵² Usprkos tome, ti faktori ne mogu u znatnoj mjeri biti olakšavajući kada je riječ o međunarodnim krivičnim djelima.¹⁵³ Štaviše, ti lični faktori karakteristični su za mnoge optužene i Pretresno vijeće je mišljenja da se njima može pridati tek ograničena težina.¹⁵⁴ Osim toga, iako se priznaje značaj rehabilitacije kao jednog od ciljeva kažnjavanja, tom aspektu ipak ne treba pridati prekomjernu težinu.¹⁵⁵

¹⁴⁵ *Ibid.*

¹⁴⁶ *Ibid.*

¹⁴⁷ *Ibid.*, par. 52.

¹⁴⁸ Presuda o kazni u predmetu *Erdemović*, par. 16(1); Prvostepena presuda u predmetu *Furundžija*, par. 284; Prvostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 778.

¹⁴⁹ Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, aneks B, npr. tabulatori B/6, B/14 i B/15.

¹⁵⁰ *Ibid.*, par. 31.

¹⁵¹ Vidi pismo Ministarstva unutrašnjih poslova, Centar javne bezbjednosti, Banja Luka, sektor Prijedor, od 3. oktobra 2002., Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, aneks A, tabulator A/7.

¹⁵² *Tužilac protiv Blaškića*, predmet br. IT-95-14, Presuda, 3. mart 2000., par. 780; *Tužilac protiv Furundžije*, predmet br. IT-95-17/1, 10. decembar 1998., par. 284; *Tužilac protiv Aleksovskog*, predmet br. IT-95-14/1-T, Presuda, 25. juni 1999., par. 236; *Tužilac protiv Tadića*, predmet br. IT-94-1-T, Presuda, 7. maj 1997., par. 73.

¹⁵³ Prvostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*, predmet br. IT-95-14/2-T, 26. februar 2001., par. 848.

¹⁵⁴ Prvostepena presuda u predmetu *Blaškić*, predmet br. IT-95-14, 3. mart 2000., par. 782; vidi takođe *Tužilac protiv Erdemovića*, (Prva) presuda, predmet br. IT-96-22, 29. novembar 1996., gdje u paragrafu 66 stoji sljedeće: "Bez namjere da kaznu liši svake rehabilitativne funkcije i funkcije popravljanja osuđenika, pogotovo s obzirom na dob optuženog, njegovo fizičko ili psihičko stanje, nivo njegovog angažmana u jednom organizovanom pothvatu (ili sistematskoj radnji) koji je doveo do izvršenja zločina protiv čovječnosti, Vijeće je mišljenja da u ovom trenutku odmjeravanja kazne, ta svrha kažnjavanja mora ustupiti mjesto stigmatizaciji najtežih kršenja međunarodnog humanitarnog prava upravo zato da bi se spriječilo ponavljanje djela".

¹⁵⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 806.

77. Odbrana je neke dokaze o ličnosti optuženog izvela putem izvještaja dr Mikloša Bira, profesora kliničke psihologije na Univerzitetu u Novom Sadu.¹⁵⁶ U tom izvještaju se kaže da se on temelji na "podacima o predmetu", onako kako su opisani u Optužnici i dobiveni od tima odbrane, kao i na razgovorima s optuženim i njegovom porodicom.¹⁵⁷ U sažetku "forenzičko psihološke analize" optuženi se opisuje kao osoba normalne inteligencije s kvocijentom nešto ispod prosjeka koja pokazuje znakove emotivne nezrelosti i koju karakterizira osobito "loša kontrola nad porivima".¹⁵⁸ Kaže se da je optuženi interiorizirao autoritativni model ponašanja svog oca: submisivan je u odnosu na nadređene, a strog prema podređenima.¹⁵⁹ U izvještaju se, međutim, ipak zaključuje da je "optuženi bio u stanju razumjeti opšte društvene i pravne norme, kao i anticipirati posljedice njihovog zanemarivanja".¹⁶⁰

78. No, dr Biro objašnjava da gorenavedeni aspekti ličnosti optuženog pomažu da se shvati njegovo kažnjivo ponašanje. U izvještaju se navodi da je optuženi sa svojim niskim stepenom obrazovanja i skromnim intelektualnim sposobnostima lako podlegao ratnoj propagandi koja je širila kolektivnu mržnju i glasine o okrutnosti neprijatelja.¹⁶¹ Po mišljenju dr Bira, kombinovani uticaj ratne propagande i autoritarnog ponašanja pomažu da se objasni zašto, u psihološkom smislu, optuženi nije razumio zločinačku prirodu vlastitog ponašanja.¹⁶² Dr Biro na kraju primjećuje da je optuženi "sada u potpunosti svjestan društvenog, moralnog i pravnog konteksta svojih djela", što je rezultat postupka koji se protiv njega vodi i boravka u pritvoru.¹⁶³ Osim toga, smatra dr Biro, budući da se optuženi oženio i dobio dijete, on je postao spremniji za odgovorno i zrelo ponašanje.¹⁶⁴

79. Pretresno vijeće primjećuje da, izvedeći dokaze iz izvještaja dr Bira, odbrana nije uspjela prikazati argumente o smanjenoj uračunljivosti kao olakšavajući faktor.¹⁶⁵ Pretresno vijeće odbacuje procjenu sadržanu u izvještaju dr Bira, prema kojoj optuženi možda nije bio u

¹⁵⁶ Izvještaj vještaka psihologa o Predragu Banoviću, Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, aneks B, tabulator B/16.

¹⁵⁷ *Ibid.*, str. 2.

¹⁵⁸ *Ibid.*, str. 13.

¹⁵⁹ *Ibid.*

¹⁶⁰ *Ibid.*

¹⁶¹ *Ibid.*

¹⁶² *Ibid.*, str. 14.

¹⁶³ *Ibid.*, str. 15.

¹⁶⁴ *Ibid.*

¹⁶⁵ Vidi pravilo 67(A)(ii)(b) Pravilnika.

stanju procijeniti protivpravnost svog ponašanja. Zaključak koji dr Biro izvlači izrazito je spekulativan, ako ni po čemu drugom, onda po svojoj formulaciji.¹⁶⁶

U tom kontekstu postaje *vjerovatno*, tj. psihološki objašnjivo, da Predrag nije razumio da mučenje zatvorenika – koji su u njegovim očima bili "neprijatelji" – predstavlja kažnjivo ponašanje koje iz društvene perspektive nije prihvatljivo. Drugim riječima, iako je Predrag bio u stanju razumjeti opšte pravne i društvene norme, iz psiholoških pokazatelja slijedi da *postoji vjerovatnost* da su njegove sposobnosti prepoznavanja onog što nije društvena norma, odnosno shvatanja što jeste, a što nije kažnjivo ponašanje, u konkretnoj inkriminisanoj situaciji bile iskrivljene.

80. Pretresno vijeće takođe primjećuje protuslovlje u zaključcima dr Bira. Dr Biro je na neki način, bez uvjerljivog objašnjenja, od zaključka da je optuženi "bio u stanju razumjeti svoja djela i njihove posljedice" došao do zaključka da je vjerovatno da optuženi "nije razumio kažnjivost" svog ponašanja. Pretresno vijeće ne prihvata da iz izvještaja dr Bira slijedi da je optuženi patio od bilo kojeg oblika psihičkih smetnji koje bi se mogle smatrati olakšavajućim faktorom.

81. Pretresno vijeće smatra da u ovom predmetu ne bi bilo prikladno ublažiti kaznu optuženom na temelju njegove nezrele i impulsivne ličnosti ili pak njegove inteligencije s kvocijentom nešto ispod prosjeka. Pretresno vijeće ne prihvata ni argument da karakter optuženog nije bio dovoljno snažan da bi se odupro ratnoj propagandi. Kao što je već rečeno, optuženi je počinio izrazito teška krivična djela. Pretresno vijeće se uz to uvjerilo da je optuženi dobrovoljno učestvovao u zlostavljanju, premlaćivanju i ubijanju zatočenika u logoru Keraterm.¹⁶⁷ Ne može biti govora o tome da je optuženi djelovao pod prinudom,¹⁶⁸ a s tim u vezi ne postoje ni bilo kakvi dokazi. Pretresno vijeće primjećuje nadalje da je u svom izjašnjavanju o krivici optuženi prihvatio punu odgovornost za svoje postupke.¹⁶⁹

82. Pretresno vijeće je u skladu s odlukom Žalbenog vijeća u predmetu *Kunarac* uvažilo činjenicu da je optuženi oženjen i da ima dijete kao olakšavajući faktor.¹⁷⁰

83. Odbrana je predočila izjave svjedoka iz kojih slijedi da je optuženi pomogao nekolicini zatočenika nakon što su mu se njihovi rođaci i prijatelji obratili konkretnim molbama.¹⁷¹

¹⁶⁶ Izvještaj vještaka psihologa o Predragu Banoviću, Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, aneks B, tabulator B/16, str. 14 (naglasak dodat).

¹⁶⁷ Činjenična osnova, par. 6.

¹⁶⁸ Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 46.

¹⁶⁹ Vidi Sporazum o izjašnjavanju o krivici, par. 4.

¹⁷⁰ Vidi Drugostepenu presudu u predmetu *Kunarac*, par. 362, 408.

Postoje i izjave koje pokazuju da je optuženi tokom rata pomagao nekim porodicama bosanskih Muslimana i drugih nesrba.¹⁷² Iako se ne može reći da je to, opšte uzevši, u znatnoj mjeri poboljšalo položaj nesrpskih zatočenika u logoru Keraterm, takvi postupci ipak ublažuju zločinačku prirodu ponašanja optuženog.¹⁷³

D. Praksa izricanja kazni na sudovima u bivšoj Jugoslaviji

84. Članom 24 Statuta i pravilom 101 Pravilnika od Pretresnog vijeća se zahtijeva da u vidu ima opštu praksu sudova bivše Jugoslavije.

85. Optužba tvrdi da se u članu 41(1) Krivičnog zakona SFRJ¹⁷⁴ iznose razni faktori koji se uzimaju u obzir prilikom odmjeravanja kazne. To obuhvata lične prilike počinioca ili njegovo držanje poslije počinjenog krivičnog djela.¹⁷⁵ Članom 41(1) Krivičnog zakona SFRJ propisuje se da u obzir treba uzeti:

[...] okolnosti koje utiču da kazna bude manja ili veća (olakšavajuće i otežavajuće okolnosti), a naročito: stepen krivične odgovornosti, pobude iz kojih je delo učinjeno, raniji život učinioca, njegove lične prilike i njegovo držanje posle učinjenog krivičnog dela, kao i druge okolnosti koje se odnose na ličnost učinioca.

86. Optužba spominje član 142 Krivičnog zakona SFRJ pod naslovom "Krivična dela protiv čovečnosti i međunarodnog prava", kojim se sankcionišu ratni zločini i zločini protiv čovječnosti.¹⁷⁶ Optužba primjećuje da ta odredba obuhvata krivična djela analogna djelima iz tačke 1 Optužnice i predviđa teške kazne.¹⁷⁷ Optužba tvrdi da su u skladu s Krivičnim zakonom SFRJ sudovi u bivšoj Jugoslaviji počiniocima za ubijanje, mučenje, nečovječno postupanje s civilnim stanovništvom, nanošenje velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta

¹⁷¹ Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, aneks B, tabulatori B/1, B/2, B/3, B/4, B/5.

¹⁷² *Ibid.*, tabulatori B/8 & B/9.

¹⁷³ Vidi takođe Prvostepenu presudu u predmetu *Krnojelac*, par. 518.

¹⁷⁴ Zakon je usvojila Skupština SFRJ na sjednici Saveznog vijeća od 28. septembra 1976.; proglašen je ukazom predsjednika Republike 28. septembra 1976.; objavljen je u Službenom listu SFRJ, br. 44 od 8. oktobra 1976.; stupio je na snagu 1. jula 1977.

¹⁷⁵ Podnesak optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 34-35.

¹⁷⁶ Članom 142(1) predviđa se sljedeće: "Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vreme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi da se prema civilnom stanovništvu vrše ubistva, mučenja, nečovječna postupanja [...], nanošenje velikih patnji ili povreda telesnog integriteta ili zdravlja [...]; prisiljavanje na prostituciju ili silovanja; primenjivanje mera zastrašivanja i terora, [...] druga protivzakonita zatvaranja [...] prisiljavanje na prinudni rad [...] ili ko izvrši neko od navedenih dela kazniće se zatvorom najmanje pet godina ili smrtnom kaznom".

¹⁷⁷ Podnesak optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 36.

ili zdravlja, te protivzakonita zatvaranja mogli izreći maksimalnu kaznu ili minimalnu kaznu od pet godina zatvora.¹⁷⁸

87. Odbrana tvrdi da bi Pretresno vijeće, uz gorenavedene odredbe, trebalo da uzme u obzir i član 42 Krivičnog zakona SFRJ, prema kojem sudija može utvrditi da li "postoje olakšavajuće okolnosti koje ukazuju da se i sa ublaženom kaznom može postići svrha kažnjavanja".¹⁷⁹ Odbrana nadalje navodi da je, nakon ukidanja smrtne kazne u republikama SFRJ, osim Bosne i Hercegovine, nova maksimalna kazna za najteža krivična djela zatvorska kazna od 20 godina.¹⁸⁰

88. I optužba i odbrana se slažu da, iako valja u obzir uzeti praksu odmjeravanja kazni na sudovima u bivšoj Jugoslaviji, Pretresno vijeće nije obavezno da tu praksu slijedi.¹⁸¹

89. Pretresno vijeće primjećuje da, usprkos tome što se praksa odmjeravanja kazni na sudovima u bivšoj Jugoslaviji mora imati na umu,¹⁸² diskreciono pravo Pretresnog vijeća da izrekne veću kaznu time nije ograničeno.¹⁸³ Pretresno vijeće konstatuje da i član 142 i član 41(1) Krivičnog zakona SFRJ pružaju korisne smjernice za odmjeravanje kazne. Članom 142 zabranjuje se kažnjivo ponašanje koje odgovara krivičnom djelu progona za koje je optuženi proglašen krivim.¹⁸⁴ Pretresno vijeće tako primjećuje da se u skladu sa zakonom koji je u vrijeme počinjenja krivičnih djela bio na snazi u SFRJ optuženom mogla izreći maksimalna kazna od 20 godina zatvora. Član 41(1) je, uopšteno gledajući, sličan odredbama u vezi s odmjeravanjem kazne iz člana 24, paragraf 2, Statuta i pravila 101(B) Pravilnika¹⁸⁵ budući da nalaže da se u obzir uzmu "lične prilike" i "držanje posle učinjenog krivičnog dela, kao i druge okolnosti koje se odnose na ličnost učinioaca". Pretresno vijeće je prilikom utvrđivanja kazne imalo u vidu praksu odmjeravanja kazni u bivšoj Jugoslaviji.

¹⁷⁸ *Ibid.*, par. 36-37.

¹⁷⁹ Podnesak optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 26.

¹⁸⁰ *Ibid.*, par. 28.

¹⁸¹ Podnesak optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 34; Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 20.

¹⁸² Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 813.

¹⁸³ *Ibid.*, par. 813, 820; Drugostepena presuda o kazni u predmetu *Tadić*, par. 20; Drugostepena presuda u predmetu *Kupreškić*, par. 418; Drugostepena presuda u predmetu *Jelisić*, par. 117; Drugostepena presuda u predmetu *Kunarac*, par. 349.

¹⁸⁴ Vidi takođe Presudu o kazni u predmetu *Plavšić*, par. 117, 119.

¹⁸⁵ Prvostepena presuda u predmetu *Vasiljević*, par. 271.

V. ODMJERAVANJE KAZNE

90. Imajući na umu svoju prvenstvenu obavezu da razmotri težinu krivičnog djela, što zahtijeva ispitivanje konkretnih okolnosti predmeta, te oblik i stepen učešća optuženog u krivičnom djelu, Pretresno vijeće je odmjerilo i u obzir uzelo sve relevantne faktore za utvrđivanje kazne u ovom predmetu, uključujući sve eventualne otežavajuće i olakšavajuće okolnosti. Pretresno vijeće je razmotrilo i relevantnu svrhu kažnjavanja, kao i opštu praksu u vezi s izricanjem zatvorskih kazni na sudovima bivše Jugoslavije.

91. Optuženi Predrag Banović osuđen je za progon, zločin protiv čovječnosti, što predstavlja djelo za koje je zbog njegovih distinktivnih obilježja utvrđeno da opravdava strožu kaznu.¹⁸⁶ Krivično djelo za koje je optuženi proglašen krivim utoliko je teže ako se u obzir uzmu krivična djela u njegovoj osnovi. Optuženi je priznao da je neposredno i lično učestvovao u nanošenju velikog bola i tjelesnih povreda žestokim premlaćivanjem zatočenika u logoru Keraterm. Još je značajnije to što je Predrag Banović proglašen krivim za učestvovanje u premlaćivanjima koja su bila uzrok smrti petorice zatočenika. Njegovi zločini su posebno teški s obzirom na to koja je zaštićena dobra povrijedio – odnosno život te tjelesni i duševni integritet žrtava – kao i s obzirom na posljedice tih krivičnih djela po žrtve (za petoricu smrt, a za dvadeset sedmoricu zatočenika velika patnja), te s obzirom na razloge uslijed kojih su zločini počinjeni.¹⁸⁷ Svaka kazna nužno mora odražavati taj faktor.

92. Pretresno vijeće je utvrdilo da je optuženi, dok je bio na dužnosti u logoru, zloupotrebljavao svoj položaj tako što je zlostavljao i ponižavao zatočenike ne pokazujući pritom nimalo obzira prema ljudskom životu i dostojanstvu. Činjenica da je riječ o prijestupniku nižeg ranga u odnosu na sveukupnu strukturu nadležnosti u logoru Keraterm ne može izmijeniti težinu počinjenih krivičnih djela za koja je proglašen krivim.

93. Činjenica da je Predrag Banović priznao krivicu i izrazio kajanje, činjenica da nikada ranije nije bio kažnjavao, te njegovo ponašanje u Pritvorskoj jedinici okolnosti su koje je Pretresno vijeće uzelo u obzir kao olakšavajuće faktore. Razmatrani su i faktori u vezi s ličnim prilikama optuženog. Iako je Pretresno vijeće porodičnu situaciju optuženog uzelo u obzir kao olakšavajuću okolnost, ono je odbacilo tvrdnju da je u vrijeme izvršenja krivičnih djela kod

¹⁸⁶ Vidi Prvostepenu presudu u predmetu *Blaškić*, par. 785; Presuda o kazni u predmetu *Todorović*, par. 113.

¹⁸⁷ Prvostepena presuda u predmetu *Vasiljević*, par. 303.

optuženog možda postojao neki oblik psihičkih smetnji koji bi se mogao smatrati olakšavajućim faktorom.

94. Prema sporazumu o izjašnjavanju o krivici i u skladu s pravilom 62 *ter* (A) (ii) Pravilnika strane u postupku su zajednički predložile da se izrekne kazna zatvora u trajanju od osam godina.¹⁸⁸ Iako Pretresno vijeće, kao što je već navedeno, nije obavezno slijediti taj sporazum, ono je, nakon što je na primjeren način odvagnulo razne faktore iznesene u ovoj presudi, utvrdilo da je u ovom predmetu kazna zatvora u trajanju od osam godina primjerena.

95. Predrag Banović se nalazi u pritvoru od 9. novembra 2001. kada je uhapšen i prebačen u Pritvorsku jedinicu Ujedinjenih nacija. U skladu s pravilom 101(C) Pravilnika optuženom će se uračunati vrijeme koje je proveo u pritvoru, što ukupno iznosi 716 dana. U skladu s pravilom 102(A) kazna će početi da teče od danas.

¹⁸⁸ Vidi Sporazum o izjašnjavanju o krivici, par. 9.

VI. DISPOZITIV

96. Iz gorenavedenih razloga i nakon što je razmotrilo argumente strana u postupku, dokaze predočene tokom pretresa o kazni, odredbe Statuta i Pravilnika, **PRETRESNO VIJEĆE OSUĐUJE** Predraga Banovića na zatvorsku kaznu u trajanju od osam godina zatvora i **KONSTATUJE** da Predrag Banović ima pravo da mu se u izdržavanje kazne koju mu je izreklo Pretresno vijeće uračuna period od 716 dana i to od dana donošenja ove Presude o kazni.

97. U skladu s pravilom 103(C) Pravilnika Predrag Banović će ostati u pritvoru Međunarodnog suda sve dok se ne privedu kraju pripreme za njegovo prebacivanje u državu gdje će izdržavati kaznu.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je mjerodavan engleski tekst.

/potpis na originalu/

Patrick Robinson, predsjedavajući

/potpis na originalu/

Richard May

/potpis na originalu/

O-Gon Kwon

Dana 28. oktobra 2003.

U Haagu,

Nizozemska

Sudija Robinson ovoj Presudi prilaže Izdvojeno mišljenje.

[pečat Međunarodnog suda]

IZDVOJENO MIŠLJENJE SUDIJE PATRICKA ROBINSONA

S obzirom na sve okolnosti u ovom predmetu, uključujući otežavajuće i olakšavajuće faktore iznesene u ovoj Presudi, smatram da kažnjivo ponašanje optuženog, koje uključuje pet ubistava do kojih je došlo uslijed njegovog učestvovanja u premlaćivanju pet osoba, kao i premlaćivanje dvadeset sedam drugih lica, opravdava zatvorsku kaznu dužu od osam godina.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je mjerodavan engleski tekst.

/potpis na originalu/
Patrick Robinson

Dana 28. oktobra 2003.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]